

**MUHASHO WA PFUNZO WA GAUTENG
MULINGO WA TSHITIFIKHEITHI TSHA MATIRIKI**

**TSHIVENDA LUAMBO LWA DAMUNI
GEREIDI YA NTHA
(Bammbiri la u ranga)**

**Possible Answers
Feb / Mar 2006**

**KHETHEKANYO YA A
THOLOKANYONDVHO**

MBUDZISO 1

1.1	Thoho inwe na inwe i no elana na mafhungo ndi yone.	(1)
1.2	Ndi ngauri o vha a tshi khou ofha u rwiwa nga mudededzi Vho-Mushavhanamadi.	(1)
1.3	Wa mikhwa mivhi i sa divhalei ya u tambudza vhagudiswa lwa vhudzekani.	(1)
1.4	(i) Ndi Tshivenda na
(ii) Mbalo	(1)
(1)
1.5	Sekondari ya nthu ya Marema	(1)
1.6	Ndi wa u funza vhana vha tshikolo na u tahulela vhumatshelo ha avho vhana.	(1)
1.7	Ee, zwi a bvelela. Izwi ndi zwi vhona fhethu hunzhi hune vhadededzi vha vhelelwa nga mishumo nge vha wanala vhe kha u tambudza vhagudiswa siani la vhudzekani.	(1)
1.8	Hai vho vha vha sa fhulufhedzei	(1)
1.9	Ndi lunzhi	(1)
1.10	Ndi vhulwadze ha HIV/AIDS.	(1)
1.11	Naho wa i viela bakoni mahunguvhu a do i vhona	(1)
1.12	(i) Vha muhasho wa pfunzo.
(ii) Vhabebi.
(iii) Vha khoro mbusi ya tshikolo.
(iv) Mapholisa.	(1)
(1)
(1)
(1)

- 1.13 Nge izwo zwipondwa zwa tangana mudini wavho hu nga Mugivhela zwa thoma u lwa zwa huvhadzana lwe zwa fhelela sibadela. Madokotela vha toda u divha zwauri ho bvelela mini. Zwenezwo mafungo a mbo di phuduwa. Vho-Mushavhanamadi vha mbo di farwa nazwenezwo nga murahu ha u dzumbululwa ha itsho tshiphiri. (2)
- 1.1.4 (a) Vho lu ritha lutanda lu re na mabu - Vho kwama sia li si lone kana vho levha. (1)
- (b) Fuyu litswuka a li kundwi tshivhungu = Naho muthu a tou vha muvhuya kana a naka hani a nga si kundwe tshine a sasaladzwa ngatsho. (1)
- (c) Dzitshelede dza mvalamulomo = Tshelede ya u thivhela uri vha sa ise mulandu phanda. (1)
- (d) Thumbuni ya lukhohe = Dzhele. (1)
- 1.15 (a) Musadzi / munna A NO FULUFHEDZEA
(b) Kona
(c) Mutshidziwa (3)
- 1.16 Vhudipfi vhunwe na vhunwe ndi hone arali vhu tshi elana na mafungo (3)
[30]

GUMOFULU LA KHETHEKANYO YAA: [30]

**KHETHEKANYO YA B
SAMARI / MANWELEDZO**

MBUDZISO 2

Shango la Venda lo naka ngauriüü li na dzidorobo ntswa dzi ngaho sa Makhado,üü Shayandima, Thohoyandou, Makwarela, Masisi na Mufongodi.üü Mashango ane a vha tsini nalo ndi Gazankulu na Zimbabwe.üü Zwikolo na magudedzi a pfunzo zwi hone.üü [10]

GUMOFULU LA KHETHEKANYO YAB: [10]

**KHETHEKANYO YA C
PHENDALUAMBO**

MBUDZISO 3

- 3.1.1 Fhedza
- 3.1.2 Vutshela
- 3.1.3 Shambo
- 3.1.4 Gope
- 3.1.5 Thukhu (5)
- 3.2.1 Ndo vhona nowa ya dzinga.
- 3.2.2 Lufuno o dzinga vhukunda ha mme awe. (3)
- 3.2.3 Ndevhe dza Mashudu dzo dzinga.
- 3.3.1 Mukegulu = Mukegulu o tuwa hayani.
- 3.3.2 Misekene = Ndo vhona miri misekene. (2)
- [10]**

MBUDZISO 4

- 4.1.1 Ndaa! Ndi khou da henefho.
- 4.1.2 Tshukhwi! O vhaaisala zwone lini.
- 4.1.3 Ahaa! No shuma zwone lini. 1x3=(3)
- 4.2.1 Shomo ndi nwana wa mutukana a no fana na khotsi awe.
- 4.2.2 Muduhulu ndi nwana wa khaladzi kana nwana wa nwana wanga / mukwasha.
- 4.2.3 Khombe ndi munna a songo malaho. 1x3=(3)
- 4.3.1 Liivhathavha
Ndo vhona liivhathavhaü li tshi khou fhufha.ü (4)
- 4.3.2 Dzumbathohoü
Lufuno u dzula shangoni la Dzumbathoho.ü **[10]**

MBUDZISO 5

- 5.1.1 Tuwa- ndi liiti- li shuma u sumbedza zwine dzina la khou ita zwone.
- 5.1.2 Ngauri – ndi litanganyi – li shuma u tanganya mafhungo mavhili a sa fani. 2x1=(2)
- 5.2.1 Zwi amba u vha na dzangalelo la zwithu zwa phanda ngeno u sa athu u swika khazwo.
- 5.2.2 Zwi amba uri muthu tshinwe tshifhinga a nga sokou vha e muhulwane fhedzi mihumbulo yawe i mituku kana a vha a si na nungo kana maanda. 2x1=(2)
- 5.3.1 Tshivhilwi = Ndi dzula shangoni la Tshivhilwi
Ndi libulafhethu lo dzulaho lo ralo
- 5.3.2 Hamatsika = Hamatsika ndi tsini na Malavuwe.
Thangi Ha - khulwane phanda ha dzina vhukuma Matsika.
- 5.3.3 Shangoni = U dzula shangoni la kule. 6x1=(6)
[10]

MBUDZISO 6

- 6.1.1 A nga tuwa nae = A nga si tuwe nae.
- 6.1.2 Vha tshi nga tshimbila nae – Vha si nga si tshimbile nae. 2x1=(2)
- 6.2.1 Hungulula.
- 6.2.2 Shavhela. 2x1=(2)
- 6.3.1 Hu na lufu
- 6.3.2 U vha khakhathini. 2x1=(2)
- 6.4.1 Limetafore = Ndi mmbwa.
- 6.4.2 Lifanyisi = Sa nguluvhe.
- 6.4.3 Litatathino = Hu na luvhi.
- 6.4.4 Linanedzi = Ho vha ho dala hu si na na vhupfelo ha mare. 4x1=(4)
[10]

MBUDZISO 7

7.1 Humbulani o la vhuswa hothe. Vho-Maemuüü vhari:üü Mu litsheni ndi do mu wana” Ene “a ri: Vha do nnyita mini?”ü **[10]**

Humbulani o tuwa na Nkhangweleniü mulamboni. Khotsiü awe vha mu tevhela. Nwana wa mmeü awe o twa a tshi lila masiari othe ngeno mmaneü waweü vho lingedza u mu fhumudzaü na u mu kwengweledzaü uri a fhumule. Lufuno ndi gomba-kombaüü la Vho-Mudau. **[10]**

GUMOFULU LA KHETHEKANYO YAC: [60]

GUMOFULU: 100